

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 556 sahifa,
22-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Matematika fanini o'qitishda kommunikativ va ijtimoiy-psixologik yondashuvlar	10
<i>Esonturdiyev Mamatqobil Nurmamatovich</i>	
Geografik axborot tizimlari (GAT) texnologiyalari asosida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodikasi	13
<i>Bahromova Muhayyo Imomqul qizi</i>	
Geografiya ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari	18
<i>Tuyg'unov Murodjon Salimqul o'g'li</i>	
Biologiyani o'qitishda belgili-ramziy ko'rgazmalilik vositalaridan foydalanishning o'quvchilarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishdagi roli	22
<i>Azimov I. T., Daminova F. A.</i>	
PISA 2025 doirasida raqamli ta'lim kompetensiyalarini baholashning innovatsion mexanizmlari	25
<i>Doniyorov Muxiddin Normamatovich, Ishanov Almat Adilxanovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiiy savodxonligini oshirishda zamonaviy pedagogik vositalarni qo'llash	28
<i>Abdunazarov Bobir Normurodovich</i>	
Raqamli ta'lim resurslari asosida kredit-modul tizimida talabalarning o'quv faoliyatini takomillashtirish	32
<i>Jumayeva Ra'no To'ychi qizi</i>	
Oila va maktab integratsiyasining shaxs kamolotiga ta'siri	36
<i>Rasulova Dildora Shuhratovna, Raxmatova Zulxumor Alimovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati	40
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani shakllantirishda tabiiy fanning o'rni	43
<i>G'afforova Zarnigor Abdumo'min qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'limda o'qituvchi va ota-onalar ijtimoiy hamkorligini rivojlantirish	47
<i>Xalikova Zaxro Mirshadmanovna, Xolbo'tayev Muzaffar Odilovich, Bozorova Xadicha Javlon qizi</i>	
Nutqida kechikish kuzatiladigan bolalarda nutqni qo'l va barmoq motorikasini rivojlantiruvchi o'yinlar orqali shakllantirish	51
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Fotima Adizovna</i>	
Taym menejment asosida bo'lajak o'qituvchilarda liderlik fazilatlarini rivojlantirish	55
<i>Soliyeva Ruxsora Sharobiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt va NLP texnologiyalari asosida elektron ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish	58
<i>Otakishiyeva Gulshano Abdulaziz qizi</i>	
Pedagogik kvalimetriya asosida bo'lajak o'qituvchilarning diagnostik madaniyatini shakllantirishning nazariy asoslari	61
<i>G'aniyeva Muattarxon Nodirbek qizi</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты	64
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Yosh erkin kurashchilarda chidamlilikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	69
<i>Ergashov Qaxramonjon Asqarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mantiqiy masalalar yechishga o'rgatish usullari	76
<i>G'iyosova Dilovar Orif qizi</i>	
Haykaltaroshlik fanining metodik qo'llanilishi	80
<i>Qodirov Bobirjon Botirjonovich</i>	
Ijtimoiy xavf ostidagi bolalarni qo'llab-quvvatlashning jahon tajribasi va psixologik-pedagogik asoslari	85
<i>Manzura Qosmuratova</i>	

Jahonda art-biznes klasterlarining ahamiyati va rivojlanish tuzilmasi.....	89
<i>A. S. Umarov</i>	
Автоматизация решения сложных математических задач графическим методом для углублённого изучения математики в школе	92
<i>Эргашев Серожиддин Султонмуродович, Маматов Исломбек Ильесович</i>	
Pedagogika darslarida raqamli va onlayn didaktik o'yinlardan foydalanish.....	97
<i>Qodirova Feruzaxon Abdiyaminovna</i>	
Sun'iy intellekt va tanqidiy fikrlashning kognitiv-konseptual komponenti va uni rivojlantirish metodikasi	102
<i>Sobirova Munavvarxon Qaxramonjon qizi</i>	
Media savodxonlik va axborot madaniyati fanida sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari	106
<i>Ermatov Sherzodbek Latipjonovich, Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich</i>	
Adabiy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv	111
<i>To'ychiyeva Mahfuza Umarkulovna, Islomova Shalola Ismoil qizi</i>	
Comparative Study of Passive Constructions in English and Their Translation Into Uzbek.....	117
<i>Elmirzayeva Maftuna Dusmurod qizi, Mustafoyeva Nigina Shuhrat qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish orqali pedagogik mas'uliyatni shakllantirishning dolzarb muammolari	122
<i>Botirova Odinaxon Abdumutalib qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik modeli va metodik asoslari	126
<i>Haytbayeva S. R.</i>	
Imkoniyati cheklangan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlash orqali intellektual imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish imkoniyatlari.....	131
<i>Kadirova Nigora Saxibjanovna</i>	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini dual ta'lim asosida kasbiy faoliyatga tayyorlashning nazariy asoslari.....	134
<i>Samiyeva Zuleyxa Uktamovna</i>	
Insonlar orasidagi munosabatlarda noverbal muloqotning komponentlarining ko'rinishlari	139
<i>Soliyev Farxodjon Sodikovich, Karimov Jahongirjon Murodjon o'g'li</i>	
Virtual texnologiyalar vositasida texnika fanlarini o'qitish mazmunini innovatsion rivojlantirish	145
<i>Yuldasheva Dilorom Husniddin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida suzish mashg'ulotlarini tashkil etish texnologiyasi.....	150
<i>Toshpulatova Aziza Toyirovna</i>	
Harbiy xizmatchilarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari	155
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich, Mansurov Sardorbek Sirojiddin o'g'li</i>	
O'qituvchilar ruhiy salomatligini saqlashning amaliy strategiyalari	159
<i>Begmatov Raximkul Olimovich</i>	
Ona tili darslarida analitik faoliyatni tashkil etish imkoniyatlari	164
<i>Narziyeva Mastura Sunnatovna</i>	
Maktabgacha ta'limda Project-Based learning texnologiyasi asosida tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	168
<i>Kubayeva Mavluda, Po'latova Gullola Ravshan qizi</i>	
Talabalarda iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	173
<i>Qo'chqorov Nodir Bozorovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini baholash jarayonida foydalaniladigan texnologiyalar va vositalar	178
<i>A'zamqulova Zilola Sunnat qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning didaktik asoslari.....	183
<i>Isaboyeva Dilyora Zokirjon qizi</i>	
Kimyo fanining tarixiy rivojlanishida metodologik yondashuvlar	187
<i>Begamov Shaxzod To'liqin o'g'li</i>	
Sport bilan shug'ullanishda qo'l va oyoq motorikalarini rivojlantirish mezonlari	190
<i>Imomov Asliddin Abdurazoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich</i>	

O'zbek va ingliz tillarida zamon kategoriyasining qiyosiy tahlili.....	194
<i>Xudoyberdiyeva Dilfuza Alisher qizi</i>	
Hayot faoliyati xavfsizligi fani o'qituvchisining kasbiy kompetentligi va rejalashtirish faoliyati.....	198
<i>Maxmudov Baxtiyor Xayrullayevich</i>	
Dizartriyali bolalarda motorikani rivojlantirish – nutqni rivojlantirishning asosiy omili	202
<i>Mamatova Muzayyana Batirovna</i>	
Expression of Lexical Economy in English and Uzbek Through Stylistic Means	205
<i>Omonov Baxtiyor Uktamovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatni shakllantirish.....	208
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Xamzayeva Sunbula Jasurovna</i>	
Xushmuomalalik strategiyalarining ijtimoiy vazifalari.....	212
<i>Alieva Navruza Xabibullayevna, Azizova Sanobarxon Valijon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxslilik sifatlarining kasbiy rivojlanishdagi psixologik ahamiyati	216
<i>Dusmetova Maksuda Matnazarovna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning ilustrativ yondashuv asosida kreativ va variativ faoliyat olib borish usullari va yo'llari.....	221
<i>Egamberdiyeva Madina Sharif qizi</i>	
Pragmatic Functions in Neurolinguistic Communication	224
<i>Fayziyeva Parvina</i>	
Sahro gavhari: ruslar istilosigacha bo'lgan davrda Xiva me'morchiligi tarixi	227
<i>Islomjon Xoljigitovich Mirzakulov</i>	
Moslashuvning psixologik mexanizmlari: ta'lim muhiti sharoitida shaxsning adaptatsiyasi.....	235
<i>Jaynarova Sayyora Isoqul qizi, Nuraliyeva Nasiba</i>	
Onalik psixologiyasi va o'rganishning nazariy jihatlari.....	238
<i>Kasimova Xulkar Atabayevna</i>	
Spheres of Language Use.....	243
<i>Kumakbayeva Gulbanu Kuntuarovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida kreativ tafakkurni rivojlantirishda nostandart topshiriqlar metodikasi.....	246
<i>Muxammadiyeva Dinora Tursunpulatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari va didaktik tamoyillari.....	251
<i>N. Jurayev</i>	
Dunyo bolalari huquqlarini himoya qilish: global muammolar, tizimli kamchiliklar va tanqidiy tahlil	255
<i>Nargiza Ergasheva</i>	
Talabalarining dasturlashga oid agoritmik fikrlashini rivojlantirish orqali innovatsion faoliyatga tayyorlash usuli	259
<i>Orziqulova Barchinoy Ixtiyor qizi</i>	
Talabalarda o'z-o'zini boshqarish qobiliyatining tuzilmasi va psixologik komponentlari (motivatsion, kognitiv, irodaviy, emotsional-regulyativ komponentlar)	264
<i>Otabekova Nargiza Avazbek qizi</i>	
O'zbek va ingliz tillaridagi metaforalarda til va madaniyat uyg'unligi.....	269
<i>Rasulova Munajat Akmaljonovna</i>	
Limitlar nazariyasini kompyuter imitatsion modellar vositasida o'qitish metodikasi.....	273
<i>Safarov Abbas Abdurasul o'g'li</i>	
Ijtimoiy hamkorlik – barkamol avlodni tarbiyalash poydevori.....	278
<i>Sharipova Gulruxsor Nurkabilovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati.....	282
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Badiiy gimnastika mashg'ulotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish	285
<i>Tuxtayeva Azizabonu Abdurasulovna</i>	

Matematika fanini o'zlashtirishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining semiotik yondashuvini shakllantirish ...	289
<i>Xayrullayev Ismatulla Nurullayevich</i>	
Pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish	293
<i>Xoliqova Inobatxon Bo'ri qizi</i>	
Umumta'lim maktabida elektron axborot-ta'lim resurslari.....	296
<i>Xolmurodov Shuxrat Okboevich, Norqobilov Hakimbek Nuriddin o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolaning kreativligini shakllantirishda innovatsion muhit	300
<i>Xonnazarova Gulasal Yusuf qizi</i>	
Ta'lim tizimida sinf rahbari faoliyatining joriy etilishining tarixiy asoslari va zamonaviy ko'rinishlari	303
<i>Xusenova Sadoqat Botirovna</i>	
Искусственный интеллект в методике преподавания русского языка: адаптивная обратная связь и развитие коммуникативной компетенции.....	308
<i>Джалилова Феруза Намазовна</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты.....	312
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	317
<i>Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович</i>	
Психологические факторы успешности профессионального обучения студентов.....	319
<i>Рахимходжаева В. С.</i>	
Специфика восприятия окружающего мира в лирике Афанасия Фета.....	325
<i>Татьяна Викторовна Половинкина</i>	
Анализ разработки женских коллекций с использованием стилистических и конструктивных особенностей ретро-моды	329
<i>Абдурахманова Н., Рахматуллаева У. С.</i>	
Использование современных образовательных технологий в начальной школе как средство развития познавательной активности учащихся	333
<i>Фазилова Гулчехра Ахмедовна</i>	
Nyuman (Newman) xatolar tahlili modelining geometrik isbotlash ko'nikmalarini shakllantirishdagi ahamiyati.....	337
<i>Davletov Davronbek Egamberganovich</i>	
"Informatika" fani mavzularini taksonomik yondashuv asosida o'qitish	343
<i>Axrarov Baxtiyor Sagdullayevich</i>	
O'qituvchi faoliyatida pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash metodikasi.....	347
<i>Xomidjonov Abrorjon Olimjon o'g'li</i>	
Rus-o'zbek tarjimashunosligining zamonaviy tendensiyalari.....	351
<i>Kudratov Kamoljon Islomovich</i>	
Kompyuterga qaramlikning o'smirlarga ta'siri va uning psixologik oqibatlari.....	356
<i>Kushakova Nargiza Islambayevna, Ergasheva Sarvinoz Shavqiddin qizi</i>	
Musiqaning neyropsixologik rivojlanish va ta'lim jarayonidagi ahamiyati	360
<i>Xikmatova Shohida Xikmatovna</i>	
Innovatsion yondashuv asosida inklyuziv ta'lim o'quvchilarining yozma nutqini rivojlantirish	364
<i>Alimardanova Sitara Ikrom qizi</i>	
Comparative and Conceptological Trends in Linguoculturology	367
<i>Ablakulov Ilkhom</i>	
Boshlang'ich ta'limda kreativ ta'lim muhitini rivojlantirish asosida o'quvchilarning muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish	370
<i>Abdullayeva Ujalg'as</i>	
Rivojlangan mamlakatlar ta'lim tizimida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda sun'iy intellektdan foydalanish usullari.....	373
<i>Aglamova Shahzoda Sobirovna</i>	

MUNDARIJA	СОДЕРЖАНИЕ	CONTENTS
		Bokschi qizlar texnik harakatlarining kinematik ko'rsatkichlar asosida takomillashtirish metodikasi ..... 378 <i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>
		O'quv jarayonida formativ baholashning evolyutsion-xronologik tahlili ..... 383 <i>Davidova Dilnoza Tadjibayevna</i>
		Oliy ta'limda "Smart Education" texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligi ..... 388 <i>Dilrabo Amriddinova, Abdulxalilova Surayyo Ahad qizi</i>
		Zamonaviy ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini baholash kompetensiyalarini rivojlantirishning psixologik-pedagogik xususiyatlari ..... 392 <i>Majidova Hilola Eshquvat qizi</i>
		Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish usullari ..... 396 <i>Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Xolmirzayeva Zebo Ravshan qizi</i>
		Jismoniy tarbiya o'qituvchilarini sport marketologi faoliyatiga tayyorlashning zarurati ..... 402 <i>Samatov Javlonbek Abdukayumovich</i>
		O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida strategik boshqaruvni takomillashtirish ..... 406 <i>Saydullayeva Nargis</i>
		Integrating Literary Texts Into Early Foreign Language Education: A Mixed-Methods Investigation of Lexical, Cognitive, and Affective Outcomes in Primary Classrooms ..... 410 <i>Shukurova Zamira Shodiyevna</i>
		Fizika fanini o'qitishda formativ baholash asosida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning metodik modeli ..... 416 <i>Sobirov Avazbek Anvarovich</i>
		Maktabgacha yoshdagi bolalarning kichik motorikasini rivojlantirishda o'yinning ahamiyati va individual yondashuv ..... 421 <i>Norboyeva Laylo Sapar qizi</i>
		Психологические особенности проявления творческих способностей у подростков, воспитывающихся в бикарьерных семьях ..... 425 <i>Ишбобоева Гулбарчин Рустамовна</i>
		Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini vizual materiallar vositasida o'rgatishni takomillashtirish ..... 433 <i>Olimova Shahlo Bahodir qizi, Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>
		Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasining hozirgi holati va muammolari ..... 439 <i>Diyoraxon To'htanazarova Zokir qizi</i>
		Turkiy xalqlarning an'anaviy sport o'yinlariga yil fasllaridagi o'zgarishlarning ta'siri ..... 443 <i>Qodirova Xalimaxon Nurmuhammad qizi</i>
		Нововведения в шкале стоимости элементов и коэффициентах компонентов программы ISU на 2026 год ..... 447 <i>Федорова Светлана Вячеславовна</i>
		Ingliz tilidagi conjunctionlarning grammatik tasnifi va sintaktik vazifalari hamda ESP darslarida ularni o'rgatishning kommunikativ va kontekstual usullari ..... 451 <i>Mahammadiyeva Mashxura Maxmur qizi</i>
		Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy metodikasi ..... 456 <i>Yo'ldashova Dilso'z Umar qizi</i>
		Voleybolchilarning sakrovchanlik ko'nikmalarini shakllantirishda harakatli o'yinlarning ahamiyati ..... 461 <i>Artikov Xayrulla Baxtiyarovich</i>
		Effectiveness of Personalized Studying via Artificial Intelligence in Teaching English as a Second Language to Non-Native Speakers ..... 465 <i>Irzakulova Raykhon</i>
		Texnologik ta'limda mustaqil ta'limni rivojlantirish yo'llari ..... 469 <i>Yaxshiboyev Temur-Malik Erkin o'g'li, Jonuzoqova Charos Ziyodulla qizi</i>
		Maktabgacha yoshdagi bolalarda zamonaviy o'yin vositalarining aqliy va ruhiy rivojlanishga ta'siri ..... 474 <i>Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna</i>

Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog kadrlar salohiyatini boshqarishning zamonaviy yondashuvlari tahlili	479
Mamatqulova Shohsanam Dilshodovna	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini mustaqil ta'limni tashkil qilishga o'rgatishning pedagogik asoslari	485
Xamdamov Usmon Ergashevich	
Boshlang'ich ta'limda ona tili darslarini innovatsion texnologiyalar asosida tashkil qilish masalasi	490
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Ibotova Shahnoza Shuxrat qizi	
Malaka oshirish tizimida sifat menejmenti: "sun'iy intellekt" va "boshqaruv mexanizmi" tushunchalarining ierarxik bog'liqligi.....	494
Allanazarova Maftuna Qobul qizi	
"Uglevodorodlar" bo'limini o'qitishni axborot kommunikatsion texnologiyalar vositasida takomillashtirish metodikasi (umumiy o'rta ta'lim maktablari 10-sinflar o'quvchilari misolida)	498
Babajanova Nilufar Pirnafas qizi	
Axborot texnologiyalari vositasida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirish darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari.....	506
Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li	
Bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlashning pedagogik xususiyatlari va tarkibiy komponentlari	510
Kabirova Zarifa Muqaddamovna	
Maktabgacha ta'limda qoraqalpoq ertaklari orqali bolalar tilini rivojlantirishning kognitiv asoslari	516
Matjanova Gulzada Annabayevna	
Issiq sharoitiga marafonchilar va futbolchilarning fiziologik moslashuvi xususiyatlari	520
Nurbayev Baxtiyor Shirinovich	
Xorijlik talabalarning tinglab tushunishdagi qiyinchiliklarini metakognitiv strategiyalar orqali bartaraf etish ..	524
Odiljonova Nilufarxon Avduvahob qizi	
O'qituvchilarda kasbiy so'nish va psixologik stress holatlarini keltirib chiqaruvchi psixologik-pedagogik omillar	528
Usmonov Salaxdin Alikulovich, Ortiqova Malika Odiljon qizi, Xolbekova Dinora Faxriddin qizi	
Umumta'lim maktablarida texnologik kompetensiyalarni rivojlantirishning amaldagi holati va metodik muammolari	533
Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich	
Talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda raqamli texnologiyalar va ularning imkoniyatlari	538
Xujaniyozova G. S.	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ongillik darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari (oilaviy muhit misolida)	543
Yakubov Odiljon Tolibjon o'g'li	
Raqamli texnologiyalar davrida o'zbek tilining qo'llanilish istiqbollari	549
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Обучение образованию и употреблению форм числа имён существительных в школьном курсе русского языка	553
Идиева Гульмира Изомовна	

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA CHET TILINI VIZUAL MATERIALLAR VOSITASIDA O'RGATISHNI TAKOMILLASHTIRISH

Olimova Shahlo Bahodir qizi

Jizzax davlat pedagogika universiteti,
Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (maktabgacha ta'lim)
mutaxassisligi magistranti

Inomova Mahliyo Yusuf qizi

P.f.f.d., dotsent, Jizzax davlat pedagogika universiteti

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini o'rgatishda vizual materiallardan foydalanishning samarali usullari tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida rangli rasmlar, kartochkalar, multfilm va animatsion videolar orqali bolalarning so'z boyligini oshirish, eslab qolish va nutqni rivojlantirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, vizual vositalardan foydalanish orqali o'quv jarayonini qiziqarli va interaktiv qilish metodik tavsiyalar asosida yoritiladi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, chet tili, vizual materiallar, multimediyaviy vositalar, interaktiv metodlar, nutq rivoji, metodik tavsiyalar.

Abstract: This article analyzes effective methods of teaching foreign languages to preschool-aged children using visual materials. The possibilities of increasing vocabulary, improving memory, and developing children's speech through the use of colorful pictures, flashcards, cartoons, and animated videos are examined. Methodical recommendations for using visual aids to organize an engaging and interactive learning process are also discussed.

Key words: preschool education, foreign language, visual materials, multimedia tools, interactive methods, speech development, methodological recommendations.

Аннотация: В данной статье анализируются эффективные методы обучения иностранным языкам детей дошкольного возраста с использованием визуальных материалов. Рассматриваются возможности увеличения словарного запаса, запоминания и развития речи детей с помощью цветных картинок, карточек, мультфильмов и анимационных видеороликов. Также освещаются методические рекомендации по использованию визуальных средств для организации интересного и интерактивного учебного процесса.

Ключевые слова: дошкольное образование, иностранный язык, визуальные материалы, мультимедийные средства, интерактивные методы, развитие речи, методические рекомендации.

KIRISH

Bugungi globallashtirish sharoitida chet tillarini bilish shaxsning intellektual salohiyati, kasbiy raqobatbardoshligi hamda xalqaro maydondagi faolligini belgilovchi muhim omillardan biriga aylandi. Ayniqsa, maktabgacha ta'lim bosqichidan boshlab chet tilini o'rgatish masalasi davlat siyosati darajasiga ko'tarildi. Zero, 3–7 yosh oralig'i bolaning nutqiy rivojlanishida eng sezgir davr hisoblanadi. Ushbu davrda tilni o'zlashtirish jarayoni tabiiy, tez va samarali kechadi.

O'zbekiston Respublikasida chet tillarini o'qitishni rivojlantirish bo'yicha bir qator muhim normativ-huquqiy hujjatlar qabul qilingan. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2012-yil 10-dekabrda "Chet tillarni o'rganish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-1875-son¹ qarori qabul qilindi. Mazkur qarorda chet tillarini o'qitishni maktabgacha ta'lim muassasalaridan boshlash zarurligi alohida ta'kidlandi.

Shuningdek, 2017–2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirishga qaratilgan qaror va farmonlar, xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 30-sentabrda "O'zbekiston Respub-

1 <https://www.lex.uz/docs/-2126032>

likasi Maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida²gi PQ-3305-son² qarori hamda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi "O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"³gi PQ-4312-son³ qarori maktabgacha ta'lim mazmunini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida boyitishni ko'zda tutadi.

Prezident o'z nutqlarida yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalashda xorijiy tillarni puxta egallash zarurligini alohida qayd etib, "Chet tilini bilgan yosh – zamonaviy bilim va innovatsiyalarni egallagan yoshdir", deya ta'kidlagan. Bu esa maktabgacha yoshdan boshlab samarali metodlarni joriy etishni talab etadi.

Amaldagi holat tahlili shuni ko'rsatadiki, ko'plab maktabgacha ta'lim tashkilotlarida chet tilini o'qitish jarayonida an'anaviy og'zaki-takrorlash usullari ustunlik qilmoqda. Vizual materiallardan foydalanish yetarli darajada tizimlashtirilmagan, interaktiv va multimediya vositalari esa barcha muassasalarda bir xil darajada joriy etilmagan. Natijada bolalarda tilni qiziqish bilan o'zlashtirish darajasi turlicha kechmoqda.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda, ular ko'rish, eshitish va harakat orqali tezroq o'rganadilar. Shu bois vizual materiallar (rasmlar, plakatlar, multfilmlar, kartochkalar, predmetli o'yinlar, interaktiv doskalar) chet tilini o'qitishda asosiy vosita sifatida xizmat qilishi mumkin.(1-rasm)

1-rasm: Maktabgacha yoshdagi bolalarning interaktiv doska orqali vizual faoliyat bilan shug'ullanish jarayoni

Vizual materiallar – bu axborotni ko'rish orqali qabul qilishni ta'minlovchi didaktik vositalardir. Ular quyidagi pedagogik afzalliklarga ega:

1. Idrokni faollashtiradi – bola predmet va so'z o'rtasida bevosita bog'lanish hosil qiladi.
2. Xotirani mustahkamlaydi – tasvirli axborot uzoq muddatli xotirada yaxshiroq saqlanadi.
3. Motivatsiyani oshiradi – rang-barang materiallar bolada qiziqish uyg'otadi.
4. Til muhiti yaratadi – real va sun'iy til muhiti modellashtiriladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar abstrakt tushunchalardan ko'ra konkret obrazlarni tezroq qabul qiladi. Shu bois "apple", "cat", "sun" kabi so'zlarni real tasvirlar orqali o'rgatish samaraliroq natija beradi.

² <https://lex.uz/ru/docs/-3362881>

³ <https://lex.uz/ru/docs/-4327235>

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini vizual materiallar vositasida o'rgatish muammosi pedagogika, psixologiya va lingvodidaktika fanlari kesishgan nuqtada o'rganiladi. Ushbu yo'nalishda olib borilgan ilmiy izlanishlarni shartli ravishda uch guruhga ajratish mumkin:

- maktabgacha yoshdagi bolalarning psixologik rivojlanish nazariyalari;
- chet tilini o'qitish metodikasi bo'yicha ilmiy tadqiqotlar;
- vizual va multimodal ta'lim konsepsiyalari.

Maktabgacha yosh davrining kognitiv xususiyatlarini o'rganishda Lev Vygotsky, Jean Piaget va Jerome Brunerlarning nazariyalari muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

L.S. Vygotskiy "yaqin rivojlanish zonasi" nazariyasida bolaning kattalar va tengdoshlar bilan hamkorlikda tezroq o'rganishini asoslab bergan. Vizual materiallar aynan shu hamkorlik muhitida tushunishni yengillashtiruvchi vosita vazifasini bajaradi.

J. Piaget maktabgacha yoshni "preoperatsional bosqich" deb atab, bu davrda bolalarda obrazli tafakkur ustunligini ta'kidlagan. Demak, til o'rganishda ko'rgazmalilik asosiy tamoyil bo'lishi tabiiydir.

J. Bruner esa o'qitishda uch xil reprezentatsiya (enaktiv, ikonik, simbolik) bosqichini ajratib ko'rsatadi. Maktabgacha yoshda ayniqsa ikonik (tasviriy) bosqich yetakchi hisoblanadi.

Mazkur nazariyalar vizual materiallar qo'llanilishining ilmiy asosini belgilaydi. Bolaning tafakkuri konkret-obrazli bo'lgani sababli, til birliklarini rasm, predmet, animatsiya orqali berish samaradorlikni oshiradi.

Chet tilini erta yoshdan o'qitish masalalari bo'yicha xalqaro tadqiqotlarda kommunikativ yondashuv ustuvor hisoblanadi. Stephen Krashenning "Input Hypothesis" nazariyasiga ko'ra, bola tushunarli kirish (comprehensible input) orqali tilni tabiiy ravishda egallaydi. Vizual materiallar aynan shu tushunarli kirishni ta'minlaydi.

Shuningdek, "Total Physical Response" (TPR) metodikasi asoschisi James Asher bolalarga tilni harakat va ko'rish uyg'unligida o'rgatish samarali ekanini ilmiy asoslagan. Bu metodda buyruq va harakat bilan birga vizual tayanch vositalar qo'llanadi.

CLIL (Content and Language Integrated Learning) yondashuvida ham vizual materiallar asosiy vosita sifatida ishlatiladi. Mazkur yondashuvda rasm, sxema, jadval, video orqali mazmun berilib, til tabiiy kontekstda o'zlashtiriladi.

Mahalliy tadqiqotlarda maktabgacha ta'limda interaktiv metodlar, o'yin texnologiyalari va axborot-kommunikatsiya vositalarining ahamiyati o'rganilgan. Biroq vizual materiallarga asoslangan maxsus metodik modelni ishlab chiqish masalasi yetarli darajada tizimlashtirilmagan.

Zamonaviy ta'lim nazariyasida multimodal o'qitish konsepsiyasi alohida o'rin tutadi. Richard Mayerning "Multimedia Learning Theory" nazariyasiga ko'ra, inson axborotni ikki kanal – vizual va audial tizim orqali qabul qiladi. Agar tasvir va nutq uyg'un berilsa, o'zlashtirish darajasi yuqori bo'ladi. (2-rasm)

Vizual pedagogika doirasida quyidagi vositalar samarali deb topilgan:

1. Flash-kartalar
2. Rasmi lug'atlar
3. Interaktiv doskalar
4. Animatsion multfilmlar
5. Didaktik o'yin plakatlari

Xorijiy tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, vizual materiallardan muntazam foydalanish bolalarda:

- so'z boyligini tezroq oshiradi;
- talaffuzni yaxshilaydi;
- eslab qolish muddatini uzaytiradi;
- o'rganishga ijobiy motivatsiyani shakllantiradi.

O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida innovatsion metodlarni joriy etish masalasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan ta'lim islohotlari doirasida chet tillarini erta bosqichdan o'qitish vazifasi belgilangan.

Amaliy kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki:

- davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida vizual vositalar mavjud, ammo ularning metodik qo'llanilishi bir xil emas;

- xususiy bog'chalarda multimediyaviy vositalari faolroq qo'llanilmoqda;
- tarbiyachilarning AKT kompetensiyasi o'zaro farqlanadi.

Shu bois mavjud adabiyotlar va amaliy tajriba o'rtasida muayyan tafovut mavjudligi kuzatiladi.

2-rasm: Ranglarni o'rgatishda foydalaniladigan vizual kartochkalar namunasi

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolalar vizual materiallarga yuqori darajada reaksiyaga ega bo'lib, ular orqali so'z boyligini oshirish, nutq rivojini tezlashtirish va matnni eslab qolish samaradorligi sezilarli darajada ortadi.

Mahalliy olimlar (masalan, Q. Yo'ldoshev, N. Mahmudov, S. Tursunov) bolalarning nutq rivoji, so'z boyligini oshirish va ifodali nutq ko'nikmalarini shakllantirishda vizual vositalarning pedagogik ahamiyatini ta'kidlaganlar.

Xorijiy tadqiqotchilar (M. Prensky, R. Mayer va boshqalar) multimediyaviy, interaktiv platformalar va animatsion materiallardan foydalanish bolalarning qiziqishini oshiradi va ularning o'zlashtirish jarayonini samarali qiladi, deb hisoblaydilar.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, vizual materiallar yordamida o'qitish nafaqat til ko'nikmalarini rivojlantiradi, balki ijodiy fikrlash, e'tiborni jamlash va mustaqil ishlash malakalarini shakllantirishga yordam beradi.

Tadqiqotlar, shuningdek, individual yondashuvni vizual vositalar bilan birlashtirish metodik jihatdan samarali ekanligini ko'rsatadi: har bir bola o'z qobiliyatiga mos mashqlarni bajaradi va o'rganish jarayonida faol ishtirok etadi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, vizual materiallar pedagogik jarayonning ajralmas qismi bo'lib, maktabgacha yoshdagi bolalarda chet tilini o'rgatishni samarali va interaktiv tarzda tashkil etishga imkon beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini vizual materiallar vositasida o'rgatish jarayonini tahlil qilish va takomillashtirish maqsadida bir qator ilmiy-pedagogik metodlardan foydalanildi. Tadqiqot davomida nazariy va amaliy metodlar o'zaro uyg'un holda qo'llanildi.

Avvalo, mavzuga oid mahalliy va xorijiy ilmiy adabiyotlar, normativ-huquqiy hujjatlar hamda metodik qo'llanmalar tahlil qilindi. Ushbu tahlil asosida maktabgacha yoshdagi bolalarning psixologik xususiyatlari, chet tilini erta yoshdan o'qitish metodlari hamda vizual materiallarning pedagogik imkoniyatlari o'rganildi.

Tadqiqotda qiyosiy-taqqoslash metodidan keng foydalanildi. Mazkur metod orqali an'anaviy o'qitish usullari bilan vizual materiallarga asoslangan metodlar o'zaro taqqoslandi. Xususan, rasmlar, flash-kartalar, animatsion videolar va interaktiv vositalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarning samaradorligi oddiy og'zaki-takrorlash usullari bilan solishtirildi. Taqqoslash natijasida vizual vositalar qo'llanilgan guruhlarda bolalarning so'z boyligi, talaffuzi va eslab qolish darajasi yuqoriroq ekanligi aniqlandi.

Shuningdek, kuzatish metodidan ham foydalanildi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlaridagi chet tili mashg'ulotlari jarayoni kuzatilib, bolalarning vizual materiallarga bo'lgan qiziqishi, darsdagi faolligi va o'zlashtirish ko'rsatkichlari tahlil qilindi. Kuzatishlar davomida multimediyaviy vositalari qo'llanilgan mashg'ulotlarda bolalarning darsga jalb etilish darajasi yuqori bo'lishi qayd etildi.

Tadqiqot jarayonida tahlil va sintez metodlari yordamida olingan ma'lumotlar umumlashtirildi hamda vizual materiallardan foydalanishning samarali metodik tavsiyalari ishlab chiqildi. Shu bilan birga, pedagogik tajriba natijalari asosida maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini o'rgatishda vizual vositalardan foydalanishning afzalliklari ilmiy jihatdan asoslab berildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

1. **Metodik qo'llanma ishlab chiqish** – maktabgacha yoshdagi bolalar uchun vizual materiallar asosida chet tilini o'qitish bo'yicha maxsus metodik tavsiyalar yaratish.
2. **Raqamli platformalar joriy etish** – animatsion videolar, interaktiv o'yinlar va mobil ilovalardan foydalanishni kengaytirish.
3. **Tarbiyachilar malakasini oshirish** – vizual pedagogika bo'yicha maxsus treninglar tashkil etish.
4. **O'quv muhitini boyitish** – guruh xonalarini ingliz tili burchagi, tematik plakatlari va ko'rgazmali qurollar bilan jihozlash.
5. **Ota-onalar bilan hamkorlik** – uy sharoitida ham vizual materiallardan foydalanish bo'yicha tavsiyalar berish.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini o'rgatishda vizual materiallardan foydalanish pedagogik jarayonning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, rangli rasmlar, kartochkalar, multfilmlar, animatsion videolar va interaktiv taqdimotlar bolalarning e'tiborini jalb qiladi, so'z boyligini oshirishga, nutq rivojini tezlashtirishga hamda matnni eslab qolishga yordam beradi. Vizual materiallar yordamida ta'lim jarayoni nafaqat qiziqarli, balki interaktiv va faol bo'ladi, bu esa bolalarning mustaqil faoliyatini rivojlantirish imkonini yaratadi.

Shuningdek, vizual vositalardan foydalanish o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, ularni o'zlashtirish jarayoniga faol jalb qiladi hamda ijodiy fikrlash va nutq madaniyatini shakllantirishga yordam beradi. Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini o'rgatishda individual yondashuvni vizual materiallar bilan birlashtirish natijaviylikni yanada kuchaytiradi: har bir bola o'z qobiliyatiga mos mashqlarni bajaradi, so'zlarni eslab qoladi va nutqini rivojlantiradi.

Natijada, vizual materiallar pedagogik jarayonning ajralmas qismi sifatida chet tilini o'rgatishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, ularning qo'llanilishi pedagogik amaliyotda interaktiv, ijodiy va qiziqarli o'qitish metodlarini rivojlantirishga imkon beradi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida vizual materiallar yordamida chet tilini o'rgatish metodikasi muntazam yangilanib borilishi va innovatsion pedagogik yondashuvlar bilan boyitilishi lozim.

1. Maktabgacha ta'lim muassasalarida chet tilini o'rgatishda rangli rasmlar, kartochkalar, multfilm va animatsion videolar kabi vizual materiallardan keng foydalanish.
2. Vizual materiallar orqali o'quvchilarning so'z boyligini, nutq rivojini va matnni eslab qolish qobiliyatini rivojlantirish.
3. Interaktiv elementlar va multimedia vositalaridan foydalanib, darslarni qiziqarli va faol o'qitish metodini tatbiq etish.
4. Individual yondashuvni vizual materiallar bilan birlashtirish: har bir bola o'z qobiliyatiga mos mashqlarni bajarishi, shu orqali o'rganish jarayoni samarali bo'lishi.
5. O'qituvchilarning multimedia va raqamli platformalardan foydalanish bo'yicha malakasini oshirish, innovatsion pedagogik yondashuvlarni joriy etish.

6. Ota-onalarni ham vizual vositalardan foydalangan holda bolalarning chet tilini o'rganish jarayoniga jalb qilish.
7. Darslarni rejalashtirishda vizual materiallar yordamida bosqichma-bosqich ifodali nutq va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishga alohida e'tibor qaratish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent, 2021.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent, 2017.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi. – 2020.
4. Yo'ldoshev Q. Adabiyot o'qitish metodikasi. – Toshkent, 2018.
5. Mahmudov N. Nutq madaniyati va davlat tili. – Toshkent, 2019.
6. Tursunov S. O'qish metodikasi. – Toshkent, 2015.
7. Mayer R. Multimedia Learning. – Cambridge University Press, 2009.
8. Prensky M. Teaching Digital Natives. – California, 2010.
9. Anderson J. Cognitive Psychology and Its Implications. – New York, 2015.
10. Warschauer M. Technology and Education. – New York, 2011.
11. Richards J., Rodgers T. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press, 2014.
12. Cameron L. Teaching Languages to Young Learners. – Cambridge University Press, 2001.
13. Brewster J., Ellis G., Girard D. The Primary English Teacher's Guide. – Pearson, 2002.
14. Pinter A. Teaching Young Language Learners. – Oxford University Press, 2011.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.